

Κόβοντας τους ζωτικούς δεσμούς της Ευρώπης με τον άνθρακα

Παρακολουθώντας τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων σε 10 χώρες

Leah Worrall

Δημοκρατία της Τσεχίας

Γαλλία

Γερμανία

Ελλάδα

Ουγγαρία

Ιταλία

Ολλανδία

Πολωνία

Ισπανία

Ηνωμένο Βασίλειο

Ελλάδα

Διαφάνεια – υποβολή εκθέσεων για τις επιδοτήσεις

Φτωχή επίδοση

- Η ελληνική κυβέρνηση δεν δημοσιεύει στοιχεία σχετικά με τις κρατικές επιδοτήσεις άνθρακα.

Εξόρυξη άνθρακα – σταδιακή κατάργηση επιδοτήσεων

Καλή επίδοση

- Οι εργασίες εξόρυξης λιγνίτη από τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) (κρατική ιδιοκτησία κατά το 51%) φορολογούνται με συντελεστή 0,5% του κύκλου εργασιών, με τα έσοδα να χρησιμοποιούνται για τη στήριξη τοπικών κοινοτήτων στις ζώνες εξόρυξης.

Ηλεκτροπαραγωγή με καύση άνθρακα – σταδιακή κατάργηση επιδοτήσεων

Πολύ φτωχή επίδοση

- Κατατέθηκαν προτάσεις για κατασκευή δύο νέων λιγνιτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα. Πράγματι, παρέχεται χρηματοδοτική στήριξη για την κατασκευή της μονάδας Πτολεμαΐδα V μέσω της ΔΕΗ, ενώ εκκρεμεί η απόφαση χρηματοδότησης για τη μονάδα Μελίτη II.
- Επιπρόσθετα, η Ελλάδα επιδοτεί τη χρήση άνθρακα για οικιακή κατανάλωση και (για επιλεγμένες) βιομηχανίες, καθώς και μέσω του μηχανισμού αμοιβής ισχύος.

1. Τάσεις στην παραγωγή και χρήση του άνθρακα στην Ελλάδα

Εδώ και δεκαετίες, η Ελλάδα στηρίζεται στην εξόρυξη λιγνίτη και σε λιγνιτικούς σταθμούς για την ηλεκτροδότηση της ηπειρωτικής χώρας, ενώ τα νησιά εξυπηρετούνται κυρίως από πετρέλαιο (Grigoriou, 2015).

Οι εργασίες εξόρυξης λιγνίτη στην Ελλάδα επικεντρώνονται σε εγχώρια κοιτάσματα λιγνίτη που εντοπίζονται στα βόρεια και νότια τμήματα της χώρας (Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, 2017). Το 2014, τα συνολικά επιβεβαιωμένα αποθέματα αντιστοιχούσαν σε τρία δις τόνους (Τόνοι Ισοδύναμου Πετρελαίου (ΤΙΠ)), ενώ η συνολική παραγωγή λιγνίτη αντιστοιχούσε σε 48 εκατομμύρια ΤΙΠ (BP, 2015. Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, 2016). Εκτός από ένα μικρό ποσοστό λιγνίτη που εξορύσσεται ιδιωτικά, το μεγαλύτερο μέρος της εξόρυξης λιγνίτη πραγματοποιείται από τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ), που αποτελεί κατά 51% κρατική ιδιοκτησία (Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, 2017. Mantzaris, 2017). Το 2015, τα εγχώρια αποθέματα άνθρακα συμπληρώθηκαν από εισαγωγές άνθρακα, οι οποίες κάλυψαν το 0,6% του συνολικού εφοδιασμού της Ελλάδας σε πρωτογενή ενέργεια (Euracoal, 2017).

Για το μεγαλύτερο μέρος της ηλεκτρικής παραγωγής που προορίζεται για την ηπειρωτική χώρα, η Ελλάδα στηρίζεται σε 13 πεπαλαιωμένες λιγνιτικές μονάδες, ή έξι λιγνιτικούς σταθμούς, οι οποίοι ανήκουν στους πλέον ρυπογόνους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη (Sarmadi, 2015. Neslen, 2016. Mantzaris, 2017. Greek Energy Press, 2017). Από το 2010, η παραγωγή 913MW ισχύος με καύση λιγνίτη έχει σταματήσει σε επτά μονάδες (Μεγαλόπολη I και II, Πτολεμαΐδα I, II, III και IV και ΛΙΠΤΟΛ) (Mantzaris, 2017).

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, ακυρώθηκε η προγραμματισμένη παραγωγή περισσότερων από 3,7GW με καύση άνθρακα, ενώ τα σχέδια για οποιοσδήποτε νέες λιγνιτικές εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής κινδυνεύουν να ναυαγήσουν (End Coal, 2016). Ωστόσο, η σημερινή κυβέρνηση της Ελλάδας κατέθεσε πρόσφατα πρόταση για την ανάπτυξη δύο νέων λιγνιτικών μονάδων, το κόστος των οποίων υπολογίζεται σε περίπου €2,4 δις, παρόλο που δεν προβλέπεται να αποδειχθούν οικονομικά βιώσιμες χωρίς κυβερνητική στήριξη (βλ. παρακάτω ενότητα) (Neslen, 2016. WWF, 2013). Πρόκειται για την τεράστια μονάδα ισχύος 660MW στον σταθμό Πτολεμαΐδας (Πτολεμαΐδα V), η οποία βρίσκεται υπό κατασκευή, και για τη μονάδα ισχύος 450MW στη Φλώρινα (Μελίτη II), για την οποία η ΔΕΗ υπέγραψε πρόσφατα μνημόνιο συνεργασίας με την κινεζική κατασκευαστική εταιρεία CMEC (Neslen, 2016. EU Energy Press, 2016). Εκτιμάται ότι μετά την έναρξη λειτουργίας τους, οι νέες λιγνιτικές εγκαταστάσεις θα εκπέμπουν περίπου 7 εκατομμύρια τόνους CO₂ ετησίως (Neslen, 2016). Σύμφωνα με αναλύσεις του WWF (2016), οι εναλλακτικές πηγές καθαρής ενέργειας θα δημιουργούσαν περισσότερες θέσεις εργασίας συγκριτικά με τις δύο νέες λιγνιτικές μονάδες.

Μετά τη σοβαρή βλάβη στην τέταρτη μονάδα του ατμοηλεκτρικού σταθμού Καρδιάς, η συνολική ισχύς της Ελλάδας υπολογίζεται στα 3,6GW (Greece Energy Press, 2017, Malathrona, 2017). Εκτιμάται ότι η χώρα θα αναγκαστεί να περιορίσει ένα σημαντικό ποσοστό της εναπομείνουσας ενεργειακής ισχύος με καύση λιγνίτη έως το 2030, λόγω των πεπαλαιωμένων σταθμών, αλλά και λόγω της πίεσης

που ασκεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) για την εφαρμογή της νέας οδηγίας για το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής (ΣΕΔΕ) αερίων θερμοκηπίου και της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών (End Coal, 2016. Mantzaris, 2017).

Η προτεραιότητα της κυβέρνησης για την επιπρόσθετη παραγωγή ισχύος με καύση άνθρακα συνοδεύεται από σταδιακή μείωση του προϋπολογισμού και στήριξης από ρυθμιστικούς φορείς για ηλιακή φωτοβολταϊκή και αιολική παραγωγή ενέργειας. Ωστόσο, παρατηρείται ανοδική τάση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Ελλάδα, και το 2016 ήταν ο πρώτος χρόνος που οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υπερκέρασαν το μερίδιο του λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (The Independent Power Transmitter Operator (IPTO), 2016). Ενώ το μερίδιο του λιγνίτη σημείωσε ραγδαία μείωση στο 29% (δηλ. λιγότερο από 15 TWh), το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιλαμβανομένων των μεγάλων υδροηλεκτρικών πηγών ενέργειας, ανήλθε στο 30% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (IPTO, 2016). Το φυσικό αέριο αποτέλεσε τον τρίτο μεγαλύτερο συντελεστή, παρέχοντας το 24% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με την εναπομείνουσα ζήτηση να καλύπτεται από εισαγωγές – κυρίως από τη Βουλγαρία (IPTO, 2016).

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με καύση λιγνίτη στην Ελλάδα δεν είναι μόνο ολσένα και πιο ασύμφορη οικονομικά, αλλά δημιουργεί και υψηλό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος, δεδομένου ότι οι εκπομπές από την καύση άνθρακα στη χώρα εκτιμάται ότι είναι διπλάσιες εκείνων στη Γαλλία και την Πορτογαλία (Sandbag, 2016). Όσον αφορά το ποσοστό των συνολικών εκπομπών που προέρχονται από την ηλεκτροπαραγωγή, η Ελλάδα είναι η τέταρτη κατά σειρά χώρα με τις μεγαλύτερες εκπομπές από την καύση άνθρακα στην Ευρώπη (Sandbag, 2016). Το 2015, οι εκπομπές από την καύση άνθρακα αντιπροσώπευαν το 31% των συνολικών εκπομπών CO₂ στην Ελλάδα, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 29mt CO₂e (Sandbag, 2016). Το κόστος των εν λόγω εκπομπών για την υγεία εκτιμάται στο €1,6 δις, ενώ αυτές οι εκπομπές ευθύνονται για περισσότερους από 550 πρόωρους θανάτους το 2013 (European Environmental Bureau (EEB) et al., 2016).

2. Καθεστώς των επιδοτήσεων άνθρακα και ενέργειας με καύση άνθρακα στην Ελλάδα

Ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και, κατά συνέπεια, μέλος των G20, η Ελλάδα επαναλαμβάνει τη δέσμευσή της να καταργήσει σταδιακά τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων από το 2009. Το 2016, ως συνεχιζόμενο μέλος της ΕΕ και, κατά συνέπεια, μέλος των G7, η χώρα κάλεσε όλα τα έθνη να τερματίσουν τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων έως το 2025. Επιπρόσθετα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καλέσει επανειλημμένα τα κράτη μέλη της ΕΕ να τερματίσουν όλες τις επιβλαβείς για το περιβάλλον επιδοτήσεις, περιλαμβανομένων εκείνων για τα ορυκτά καύσιμα, έως το 2020.

Παρά αυτές τις δεσμεύσεις, η Ελλάδα εξακολουθεί να παρέχει υψηλές επιδοτήσεις άνθρακα, ενώ τα σχέδια για τη σταδιακή κατάργηση αυτών των χρηματοδοτήσεων είναι ανύπαρκτα. Σε εθνικό επίπεδο, το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης για τον λιγνίτη παρέχεται μέσω του μηχανισμού αμοιβής ισχύος. Αυτό συντελεί στην παροχή στήριξης σε λιγνιτικούς σταθμούς ως αντάλλαγμα

της δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που αντιστοιχούσε σε €40.423 ανά MW παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας το 2013 και σε συνολική παροχή χρηματοδότησης ύψους €149 εκατομμύρια σε λιγνιτικούς σταθμούς για το ίδιο έτος (Carpos, 2014).

Η στήριξη από την ελληνική κυβέρνηση παρέχεται επίσης με τη μορφή ενός καθεστώτος επιστροφής φόρων για ενεργειακά προϊόντα που χρησιμοποιούνται εντός της ΕΕ (περιλαμβανομένου του άνθρακα). Το κόστος υπολογίζεται σε συνολικά €1,3 εκατομμύρια ετησίως για τον άνθρακα για την περίοδο 2006-2014 (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2016), ενώ ισχύει ειδικό καθεστώς φοροαπαλλαγής για καταναλωτές που χρησιμοποιούν άνθρακα και οπτάνθρακα. Ωστόσο, εκτιμήσεις για αυτό το μέτρο δεν διατίθενται στη βάση δεδομένων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τα ορυκτά καύσιμα (OECD, 2016).

Οι δύο νέες λιγνιτικές μονάδες, Πτολεμαΐδα V και Μελίτη II, οι οποίες πιθανότατα θα αποδειχθούν οικονομικά ασύμφωρες χωρίς κυβερνητική στήριξη, λαμβάνουν νέες επιδοτήσεις μέσω της ΔΕΗ. Η ΔΕΗ διέθεσε €400 εκατομμύρια για την έναρξη των εργασιών κατασκευής της μονάδας Πτολεμαΐδα V και είναι πιθανόν ότι θα κληθεί να καλύψει μέρος του εναπομείναντος €1,4 δις που απαιτείται (Neslen, 2016. Mantzaris, 2017). Αυτή η μονάδα έλαβε επίσης δάνειο ύψους €739 εκατομμυρίων από μια κοινοπραξία ηγούμενη από τη γερμανική τράπεζα εξαγωγών KfW-Iprex, με εγγυητή τον Γερμανικό Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων Euler Hermes (PPC/DEI, 2013. Mantzaris, 2017). Τον Σεπτέμβριο του 2016, υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας για τη μονάδα Μελίτη II μεταξύ της ΔΕΗ και της CMEC (μια κινεζική κατασκευαστική εταιρεία) (EU Energy Press, 2016). Ωστόσο, δεν είναι σαφές τι είδους χρηματοδοτική υποστήριξη –αν διατίθεται κάποια– θα λάβει η μονάδα Μελίτη II από τη ΔΕΗ (Mantzaris, 2017).

Επιπλέον, η ΔΕΗ και η ελληνική κυβέρνηση έχουν αιτηθεί τη χορήγηση δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπών, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ) της ΕΕ και βάσει της παρέκκλισης του Άρθρου 10γ, για τη στήριξη της λειτουργίας των μονάδων Πτολεμαΐδα V και Μελίτη II –κόστος ύψους μεταξύ €1,8 και €2,5 δις κατά την τέταρτη φάση του ΣΕΔΕ (Neslen, 2016. Mantzaris, 2017). Θετική εξέλιξη αποτέλεσε η πρόσφατη απόρριψη αυτής της αίτησης από την Επιτροπή για το Περιβάλλον, Δημόσια Υγεία και Ασφάλεια των Τροφίμων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ENVI) –μια απόφαση που υποστηρίχθηκε από μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια των εργασιών της ολομέλειας του Κοινοβουλίου στις 15 Φεβρουαρίου 2017 (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2017). Επιπλέον, η εξαίρεση της Ελλάδας για παρέκκλιση από το Άρθρο 10γ δεν περιλαμβάνεται στο έγγραφο του Συμβουλίου Υπουργών Περιβάλλοντος, με το οποίο το Συμβούλιο θα προχωρήσει στις προσεχείς τριμερείς διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Mantzaris, 2017).

Τροπολογίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου χορήγησαν πρόσβαση στην Ελλάδα στο Ταμείο Εκσυγχρονισμού (28 Φεβρουαρίου 2017) (Συμβούλιο της ΕΕ, 2017). Ευτυχώς, αυτό το ταμείο δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει μετασκευές λιγνιτικών σταθμών, καθώς οι επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές δεν μπορούν να υπερβαίνουν το όριο των 450g CO₂e ανά kWh (Mantzaris, 2016). Στο κείμενο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η χρήση των πόρων προβλέπεται μόνο για τη συγχρηματοδότηση επενδύσεων για υποδομές απεξάρτησης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας από άνθρακα στα

ελληνικά νησιά (Συμβούλιο της ΕΕ, 2017).

Έχουν επίσης εισαχθεί ορισμένες θετικές εισφορές, οι οποίες στοχεύουν στον περιορισμό της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα και της εξόρυξης άνθρακα εκ μέρους της ΔΕΗ, παρόλο που οι θετικές επιπτώσεις αυτών των εισφορών υπονομεύονται από τις συνεχιζόμενες επιδοτήσεις άνθρακα. Μια εισφορά λιγνίτη που εισήχθη το 2012, επιβάλλει χρέωση €2 ανά MWh στη ΔΕΗ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω λιγνιτικών σταθμών (OECD, 2016). Στο μεταξύ, η ΔΕΗ υποχρεούται να καταβάλλει έναν φόρο που προβλέπεται να χρησιμοποιηθεί για τις τοπικές κοινότητες στις ζώνες εξόρυξης, ο οποίος αντιστοιχεί στο 0,5% των συνολικών κύκλων εργασιών της ΔΕΗ (OECD, 2016).

3. Επεξήγηση των μέτρων σχετικά με τις επιδοτήσεις άνθρακα στην Ελλάδα

Εκτιμώμενες ετήσιες επιδοτήσεις άνθρακα (βλ. πίνακα): €151 εκατομμύρια

Η παρακάτω ανάλυση παρέχει μια χρονολογική επισκόπηση των υπαρχόντων και των νέων επιδοτήσεων άνθρακα στην Ελλάδα.

- **Παραχωρήσεις ειδικής φορολογίας για τη χρήση άνθρακα και οπτάνθρακα (συνεχιζόμενο καθεστώς: λείπουν οι ακριβείς ημερομηνίες):** Αυτές οι παραχωρήσεις παρέχουν στους καταναλωτές φοροαπαλλαγές για τη χρήση ενέργειας από καύση άνθρακα και οπτάνθρακα. Αυτό μειώνει το κόστος της κατανάλωσης ενέργειας που σχετίζεται με άνθρακα για τους Έλληνες καταναλωτές. Η οδηγία της ΕΕ για την ενεργειακή φορολογία επιβάλλει ελάχιστη τιμή €0,3 ανά gigajoule ενέργειας για (μη επιχειρηματικούς) τελικούς καταναλωτές. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016).
- **Ειδικό καθεστώς επιστροφής φόρου για καύσιμα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ενεργειακών προϊόντων για χρήση εντός της ΕΕ (συνεχιζόμενο καθεστώς: από το 2001):** Στο πλαίσιο αυτής της ρύθμισης, ειδική επιστροφή φόρου για κατανάλωση καυσίμων χορηγείται στους Έλληνες κατασκευαστές ενεργειακών προϊόντων, επιδοτώντας κατά αυτόν τον τρόπο την εκ μέρους τους χρήση ενέργειας. Σε αυτό περιλαμβάνεται διαφυγών ειδικός φόρος για λιγνίτη, καθώς και για αργό πετρέλαιο, φυσικό αέριο και προϊόντα εφοδιασμού διυλιστηρίων. Ωστόσο, η επιστροφή φόρου υπόκειται στον όρο ότι τα παραγόμενα ενεργειακά προϊόντα θα πωλούνται εντός της αγοράς της ΕΕ. Οι εν λόγω παραχωρήσεις εισήχθησαν μετά τη θέσπιση ειδικής πράξης νομοθετικού περιεχομένου, Πράξη 2960/2001 (Κονδύλιο για την Ελλάδα 31222, OECD, 2015).
- **Μηχανισμός αμοιβής ισχύος (συνεχιζόμενο καθεστώς: από το 2006):** Αυτό το μέτρο επιβραβεύει τους μεγάλους θερμικούς (περιλαμβανομένων των λιγνιτικών) και υδροηλεκτρικούς σταθμούς που έχουν την ικανότητα να παρέχουν κατ'επίκληση ισχύ. Αυτή η χρηματοδοτική στήριξη αντιστοιχούσε σε €40.423 ανά παραγόμενο MW για λιγνιτικούς σταθμούς το 2013. Συνολικά €149,3 εκατομμύρια χορηγήθηκαν στη ΔΕΗ για αυτόν τον σκοπό το 2013 (Carpos, 2014).

- **Κυβερνητική στήριξη για νέα παραγωγή ισχύος με καύση λιγνίτη (νέο καθεστώς: από το 2016):** Η ΔΕΗ, που αποτελεί κατά το 51% κρατική ιδιοκτησία, στηρίζει την ανάπτυξη δύο νέων λιγνιτικών μονάδων στην Ελλάδα. Έχει ήδη διαθέσει €400 εκατομμύρια για την έναρξη των εργασιών κατασκευής της μονάδας Πτολεμαΐδα V και είναι πιθανόν ότι θα κληθεί να καλύψει μέρος του εναπομείναντος €1,4 δις που απαιτείται για το έργο (Neslen, 2016. Mantzaris, 2017). Επιπρόσθετα, έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ της ΔΕΗ και της CMEC (μια κινεζική κατασκευαστική εταιρεία) για τη μονάδα Μελίτη II. Το κόστος για την κατασκευή αυτής της μονάδας υπολογίζεται στο €1 δις, στο οποίο περιλαμβάνεται η ανάπτυξη των αντίστοιχων λιγνιτωρυχείων (Mantzaris, 2017). Ωστόσο, η κατανομή των πόρων μεταξύ της ΔΕΗ, της CMEC και των Ελλήνων επενδυτών παραμένει ασαφής.

4. Ευκαιρίες για τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων άνθρακα στην Ελλάδα

Οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να ανταπεξέλθει στις δεσμεύσεις της για την παύση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων θα πρέπει να επικεντρώνονται στη σταδιακή κατάργηση της υπάρχουσας χρηματοδοτικής στήριξης που διατίθεται μέσω α) του μηχανισμού αμοιβής ισχύος, β) φοροαπαλλαγών για τη χρήση άνθρακα για κατασκευαστές

ενεργειακών προϊόντων και γ) για καταναλωτές ενέργειας (βλ. παραπάνω. OECD, 2015).

Η νέα χρηματοδοτική στήριξη στις δύο νέες λιγνιτικές μονάδες, Πτολεμαΐδα V και Μελίτη II, μέσω της ΔΕΗ (κρατική ιδιοκτησία κατά το 51%) πρέπει να ανακληθεί. Αυτές οι επενδύσεις δεν προβλέπονται να είναι οικονομικά βιώσιμες, δεδομένης της μη ευνοϊκής ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας που αφορά τις επενδύσεις σε νέους λιγνιτικούς σταθμούς (βλ. παραπάνω ανάλυση) και τη χρήση του εξαιρετικά ρυπογόνου λιγνίτη στην Ελλάδα.

Η στήριξη για την παραγωγή ενεργειακής ισχύος με καύση λιγνίτη υπονομεύει τη λειτουργία μιας ανοιχτής αγοράς στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Η κυβέρνηση θα πρέπει να επιδιώξει έναν ευρύτερο εφοδιασμό ενέργειας και πολιτικές επενδύσεων που θα βελτιώσουν τις ευκαιρίες για τεχνολογίες καθαρότερης ενέργειας, οι οποίες θα υποστηρίξουν τη μελλοντική ισχύ του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας –ειδικά δεδομένης της υψηλότερης δυνατότητας που έχουν για δημιουργία θέσεων εργασίας (WWF, 2016).

Οι προσπάθειες ιδιωτικοποίησης του ελληνικού τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, περιλαμβανομένης της ΔΕΗ, χείρουν υποστήριξης (Stearns, 2012). Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει να είναι αρωγός σε τέτοιου είδους προσπάθειες, προκειμένου να προωθήσει μια ανοιχτή αγορά ενέργειας στην Ελλάδα, γεγονός το οποίο θα βοηθήσει επίσης τη ΔΕΗ να υπερβεί την εξάρτησή της από την παραδοσιακή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με καύση λιγνίτη.

Πίνακας 1. Υπάρχοντα και νέα μέτρα που στηρίζουν τον άνθρακα:

Μέτρο	Είδος επιδότησης	Κατηγορία επιδότησης	Καύσιμο	Ετήσιος μέσος όρος (σε εκατομμύρια ευρώ)	Έτη τα οποία καλύπτει η εκτίμηση	Πηγή
Ειδική φορολογία για τη χρήση άνθρακα και οπτάνθρακα	Φορολογικές δαπάνες	Νοικοκυριά	Λιθάνθρακας	Δεν είναι διαθέσιμος	Δεν ισχύει	OECD (2015)
Ειδική επιστροφή φόρου για καύσιμα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ενεργειακών προϊόντων για χρήση εντός της ΕΕ	Φορολογικές δαπάνες	Βιομηχανία	Λιγνίτης	1,3	2006-2014	OECD (2015)
Μηχανισμός αμοιβής ισχύος	Δημοσιονομική στήριξη	Μηχανισμός ισχύος	Λιγνίτης	149,3	2013	Capros (2014)
Στήριξη της ΔΕΗ (κρατική ιδιοκτησία κατά το 51%) για νέα παραγωγή ισχύος με καύση λιγνίτη (νέο καθεστώς)	Δημοσιονομική στήριξη	Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα (άλλο)	Λιγνίτης	Δεν είναι διαθέσιμος*	Δεν ισχύει	Neslen (2016)

*Έχουν διατεθεί €400 εκατομμύρια για την κατασκευή της μονάδας Πτολεμαΐδα V από τη ΔΕΗ, με επιπρόσθετη στήριξη που εκκρεμεί. Μέρος του κόστους ύψους €1 δις για τη μονάδα Μελίτη II ενδέχεται να κατανεμηθεί σε προσπάθειες εξόρυξης άνθρακα στην Ελλάδα.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- BP. (2015) BP Statistical Review of World Energy June 2015. London: BP (<http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-coal-section.pdf>).
- Capros, P. (2014) Reform of the Capacity Remuneration Mechanism in Greece. Report prepared for the Greek Regulatory Authority for Energy. Athens: The Greek Regulatory Authority for Energy (RAE) (<http://www.rae.gr/site/file/system/docs/misc1/20102011/29071402>).
- Council of the European Union. (2017) Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC to enhance cost-effective emission reductions and low-carbon investments – General Approach. Brussels: Council of the EU (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6841-2017-INIT/en/pdf>).
- European Environmental Bureau (EEB), Health and Environment Alliance (HEAL), Climate Acton Network (CAN) Europe, World Wildlife Fund (WWF) European Policy Office and Sandbag. (2016) Lifting Europe's Dark Cloud: How Cutting Coal Saves Lives. Brussels: EEB; Brussels: CAN Europe; Brussels: HEAL; Brussels/London: Sandbag; Gland: WWF (<http://www.eeb.org/index.cfm?LinkServID=E3882544-5056-B741-DBB3E8DE57F619F6>).
- End Coal. (2016) Global Plant Tracker. (<http://endcoal.org/global-coal-plant-tracker/>).
- Euracoal. (2017) 'Greece'. Country profile. Brussels: Euracoal Online (<https://euracoal.eu/info/country-profiles/greece/>).
- European Commission. (2016) 'Excise Duties: Energy Tax Rates' Brussels: European Commission. (http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-energy/excise-duties-energy-tax-rates_en).
- European Parliament. (2017) 'MEPs back plans to cut carbon emission allowances and fund low carbon innovation'. Press release, Environment. Brussels: European Parliament (<http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/20170210IPR61806/meps-back-plans-to-cut-carbon-emission-allowances-and-fund-low-carbon-innovation>).
- EU Energy Press. (2016) 'PPC, China's CMEC sign MOU for new power station'. Athens: EU Energy Press Online. (<http://energypress.eu/ppc-chinas-cmec-sign-mou-for-new-power-station/>).
- Greek Energy Press. (2017) 'Ais Kardias'. Athens: Greek Energy Press Online. (<http://energypress.gr/news/ais-kardias>).
- Grigoriou, T. (2015) Greece's anti-solar, coal-based energy policies underlie its economic collapse. London: The Ecologist Online (http://www.theecologist.org/News/news_analysis/2933812/greeces_antisolar_coalbased_energy_policies_underlie_its_economic_collapse.html).
- The Independent Power Transmitter Operator (IPTO). (2016) Energy Report 2016. (http://www.admie.gr/fileadmin/groups/EDRETH/Monthly_Energy_Reports/Energy_Report_201612_v1.pdf).
- Mantzaris, N. (2016) Good news for Greece. (n.mantzaris@wwf.gr), 16 December 2016.
- Mantzaris, N. (2017) Interview. 10 February 2017.
- Neslen, A. (2016) 'Greece set to win €1.75bn from EU climate scheme to build two coal plants'. London: Guardian (<https://www.theguardian.com/environment/2016/nov/03/greece-set-to-win-175m-from-eu-climate-scheme-to-build-two-coal-plants>).
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2015) 'Fossil Fuel Subsidies Database'. Paris: OECD (http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=FFS_ESP).
- OECD. (2016) 'Fossil Fuel Support Country Note: Greece'. Paris: OECD (goo.gl/eYcSJJ).
- The Public Power Corporation S.A Hellas (DEI) (2013) 'Issuance of final credit cover for a €739 million loan for "Ptolemais V" new lignite unit. PPC Online'. Athens: DEI (<https://www.dei.gr/en/anakoinwseis/xrimatistiriaka-etairikes-prakseis-katavoli-merismatos-ka/xrimatistiriakes-anakoinwseis-2013/ekdosi-telikis-asfalistikis-kalupsis-daneiou-739-e>).
- Sandbag. (2016) How much CO2 came from coal-fired power stations in 2015? London: Sandbag.
- Sarmadi, D. (2015) 'Europe should 'keep its hands off coal', German study says'. Brussels: EurActiv Online (<http://www.euractiv.com/section/development-policy/news/europe-should-keep-its-hands-off-coal-german-study-says/>).
- Stearns, J. (2012) 'The challenges of privatizing the Public Power Corporation'. Neo Faliro: Ekathimerini Business Online. (<http://www.ekathimerini.com/143773/article/ekathimerini/business/the-challenges-of-privatizing-the-public-power-corporation>).
- World Energy Council. (2016) World Energy Resources. Coal | 2016. London: World Energy Council. (http://www.worldenergy.org/wp-content/uploads/2017/03/WEResources_Coal_2016.pdf).
- World Energy Council. (2017) 'Coal in Greece'. London: World Energy Council. (<http://www.worldenergy.org/data/resources/country/greece/coal/>).
- WWF Greece. (2013) 'Ptolemaida 5 and Meliti 2: Economic viability report of the new lignite units'. WWF briefing paper July 2015. Athens: WWF Greece (http://www.wwf.gr/images/pdfs/Lignite_Study_WWFGreece.pdf).
- WWF Greece. (2016) Roadmap for the Transition of the Western Macedonia Region to a post-lignite era. Athens: WWF Greece (http://www.wwf.gr/images/pdfs/Roadmap_PostLignite_EN.pdf).

Η παρούσα συνοπτική έκθεση για την Ελλάδα αποτελεί υποστηρικτικό έγγραφο για το ενημερωτικό δελτίο Κόβοντας τους ζωτικούς δεσμούς της Ευρώπης με τον άνθρακα: Παρακολουθώντας τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων σε 10 χώρες.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τους συγγραφείς Holly Combe, Amie Retallick, Claire Bracegirdle και Μαρία Σταυροπούλου για την εκδοτική υποστήριξη.

Για τους σκοπούς αυτής της συνοπτικής έκθεσης, στις επιδοτήσεις άνθρακα περιλαμβάνονται τα εξής: άμεσες δαπάνες, φορολογικές δαπάνες και λοιποί υποστηρικτικοί μηχανισμοί (π.χ. μηχανισμοί σχετιζόμενοι με την ισχύ). Όπου διατίθενται τα στοιχεία, στο συνολικό ποσό των εκάστοτε εθνικών επιδοτήσεων, καθώς και στις συνοπτικές εκθέσεις καθεαυτές για κάθε χώρα, περιλαμβάνονται εκτιμήσεις για όλες τις παραπάνω κατηγορίες.

Το ενημερωτικό δελτίο προσφέρει μια λεπτομερέστερη περιγραφή της μεθοδολογίας που εφαρμόστηκε για τη σύνταξη των εθνικών συνοπτικών εκθέσεων. Οι συντάκτες του παρόντος δελτίου καλωσορίζουν τυχόν σχόλια για την παρούσα εθνική συνοπτική έκθεση αλλά και το ενημερωτικό δελτίο, προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη ακρίβεια και διαφάνεια όσον αφορά τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις επιδοτήσεις άνθρακα.

Ένα λογιστικό φύλλο με συνοπτικά δεδομένα για τις επιδοτήσεις άνθρακα στις 10 ευρωπαϊκές χώρες που εξετάστηκαν, διατίθεται στην τοποθεσία: odi.org/coal-subsidies-Europe

Overseas Development Institute
203 Blackfriars Road
London SE1 8NJ
Τηλ. +44 (0)20 7922 0300
Φαξ +44 (0)20 7922 0399
www.odi.org
info@odi.org

ODI is the UK's leading independent think tank on international development and humanitarian issues. Readers are encouraged to reproduce material for their own publications, as long as they are not being sold commercially. As copyright holder, ODI requests due acknowledgement and a copy of the publication. For online use, we ask readers to link to the original resource on the ODI website. The views presented in this paper are those of the author(s) and do not necessarily represent the views of ODI or our partners.

© Overseas Development Institute 2017. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial Licence (CC BY-NC 4.0).